

Virgil Šček

»Tista tri leta so bila leta neutrudljivega dela in morečih skrbi, kakršnih ne privoščim nobenemu človeku. Zakaj? V normalnih dobah je državni poslanec prirejal tu pa tam kakšen shod, priobčeval v časopisih tu pa tam kakšen članek, imel v parlamentu nekaj govorov, vložil nekaj interpelacij ter tu pa tam interveniral pri ministrih v korist volivcev. Zame pa je bilo vse drugače. Bil sem poslanec goriške dežele. Volili so me samo Slovenci, toda po izvolitvi nisem bil ozkosrčen: smatral sem, da imam dolžnost tudi do vseh Furlanov ter do pripadnikov vseh političnih strank brez razlike. To so ljudje tudi čutili. Name so se obračali vsi ljudje, ki so potrebovali mojega posredovanja.« Tako je o svojem triletnem poslanskem delu v italijanskem parlamentu (1921–1924), ki pomeni vrh njegovega javnega udejstvovanja, povedal Virgil Šček. Svoje izredne darove je postavil v službo ljudem kot duhovnik, poslanec, narodno obrambni delavec, urednik in pisec.

Duhovnik more za narod največ storiti

Virgil Šček se je rodil 1. januarja 1889 v rojanski župniji v Trstu kot peti od sedmih otrok v družini železničarskega strojevodja Jožefa Ščeka z Gradišča pri Vipavi in Vinke Kante iz Velikega Dola pri Komnu. Od otrok sta poleg Virgila dočakali zrela leta sestri Marica (1891–1992) in Frida-Breda (1893–1968), ki se je uveljavila kot skladateljica. Virgil je rad povedal, da se ima očetu zahvaliti za natančnost in točnost, ki naj odlikujeta vsakega javnega delavca, mami pa, ker mu je dala dve trdni opori za hojo skozi življenje: krščansko ljubezen do bližnjega in veliko ljubezen do materinščine in slovenskega naroda. Osnovno šolo in prve razrede (nemške) srednje šole je obiskoval v Trstu, končal pa v Gorici, kjer se je vključil v cvetoče kulturno življenje s pisanjem v razne liste in s predavanji po deželi. Seznanil se je s številnimi odličnimi duhovniki. Prevzelo ga je predvsem njihovo socialno in kulturno delovanje za duhovni in družbeni dvig našega ljudstva, kar je vplivalo na njegovo življenjsko odločitev. Po maturi leta 1909 je odšel na Trgovsko šolo v Gradcu, a se je kmalu vrnil v Gorico ter se vpisal v tamkajšnje bogoslovje. Ob rednem študiju se je ukvarjal z mnogimi drugimi zadevami. V duhovnika e bil posvečen 7. julija 1914 v tržaški stolnici sv. Justa, novo mašo je daroval 9. julija v Marijini cerkvi na Blejskem otoku. Na vseh svojih duhovniških 'postajah' je deloval z izvirnimi prijemi, s katerimi je osvojil srca ljudi,

predstojnikom pa včasih niso bili všeč. Nastopil je kot kaplan pri Sv. Ivanu v Trstu, nadaljeval pri Starem sv. Antonu v Trstu, po treh poslanskih letih je deloval najprej na Goriškem, zatem pa je bil župnijski upravitelj v Avberu in nazadnje pomočnik v Lokvi pri Divači.

Zbor svečnikov sv. Pavla - poslanec

Proti koncu leta 1919 je Virgil Šček z dvema drugima duhovnikoma dal pobudo, da se obnovi nekdanji Zbor svečnikov sv. Pavla, ki je bil ustanovljen leta 1899. S tihim privoljenjem nadškofa Sedeja so januarja 1920 pripravili občni zbor v Sežani. Zbor je bil glasnik vse slovanske duhovščine (slovenske in hrvaške) v Italiji. Do leta 1930 je bilo njegovo delovanje javno. Prirejali so občne zборе in delovali po odsekih. Izdajali so glasilo Zbornik svečnikov sv. Pavla. Mnogi duhovniki, ki so bili dejavni v Zboru, so bili somišljeniki Janeza Evangelista Kreka in drugih krščanskih socialistov na Slovenskem. Na prvem občnem zboru je bil Šček izvoljen za tajnika in je tako postal eden glavnih organizatorjev verskega in narodno obrambnega dela med slovenskim življem v krajih, ki jih je leta 1918 zasedla Italija. Pisal je članke v vse tedanje goriške in tržaške časopise in revije, predaval ter ustanavljal zadruga po Krasu in v Istri.

Na prigovarjanje sobratov in po pristanku tržaškega škofa Angela Bartolomasija je sprejel kandidaturo za državnozborske volitve 15. maja 1921 in bil izvoljen za dobo treh let. V svojem prvem nastopu v parlamentu je ostro obsodil nasilje nad slovenskim in hrvaškim prebivalstvom. Na koncu se je obrnil na svoje italijanske kolege - v isti klopi je sedel slavni Alcide de Gasperi - z besedami: »Slovani, ki so postali italijanski državljani, hočejo in morajo biti most za popolno spravo med Jugoslavijo in Italijo, postati utegnejo tista duhovna gonilna sila, ki bo na tej zemlji oživila čut višje človeške solidarnosti.« To lepo 'voščilo' se ni uresničilo, kajti že poldrugo leto zatem je v Italiji zavladal fašizem, ki je brezobzirno teptal temeljne pravice Slovencev in Hrvatov na zasedenih ozemljih.

Razgibana župnija Avbed in večer v Lokvi

Po izteku poslanskega mandata je Šček nekaj let deloval v Gorici. Bil je tajnik Katoliškega tiskovnega društva, pobudnik Goriške Mohorjeve družbe, poskrbel je za izdajo številnih molitvenikov, zlasti otroških, s čimer je skrbel tudi za jezikovno in narodno vzgojo otrok. Na začetku leta 1927 ga je nadškof Sedej odslovil iz

Gorice. Tržaški škof Alojzij Fogar ga je poslal v kraško vas Avber, vendar ni postal župnik, ampak le upravitelj, ker tržaški prefekt ni dal pristanka. Takoj se je lotil dela, že spomladi 1928 je poklical mladega umetnika Toneta Kralja, da je poslikal cerkev v svojem značilnem (ekspresionističnem) slogu, ki je pri enih vzbujal navdušenje, pri drugih popolno zavračanje. Sezidal je Katoliški dom, kjer je imel verouk za otroke, sestra Breda pa pevske vaje. Posebno dobro je organiziral dekleta, ki so se zbirala na predavanjih, duhovnih vajah, romanjih. Pri mašah je vpeljal ljudsko petje. Pridno je zapisoval vse, kar se je dogajalo, beležil zanimivosti iz starih časov in sodobnosti in tako je spisal 14 debelih zvezkov svojih Paberkov. Na fašistični pritisk je moral leta 1941 iz Avbera 'izginiti'.

Najprej se je umaknil v Trst, maja 1941 ga je kot "upokojenca brez pokojnine" sprejel dr. Tone Požar, župnijski upravitelj v Lokvi. Tam je ostal sedem let in kljub slabemu zdravju pridno pomagal. Zaradi spora s škofom Santinom so ga zadele hude cerkvene kazni. Ko je bil na bolniški postelji, ga je 12. maja 1948 obiskal administrator, poreški škof Nežić, ki je s svojim blagim nastopom premostil prepad med Ščekom in Cerkvijo. Konec junija 1948 se je odpravil v bolnišnico v Ljubljano. Operacijo je prestal, ni pa si več opomogel. Njegovo veliko srce se je ustavilo 6. julija 1948. Vstajenja čaka v grobu poleg očeta in matere pod lipo, katero je bil sam zasadil.